

U postupku pred sudovima plaćaju se sudske takse po odredbama Zakona o sudskim taksama (Službeni glasnik Republike Srpske broj 73/08, 49/09, 67/13 i 63/14), kao i Taksene tarife koja je njegov sastavni dio.

Takse propisane Zakonom o sudskim taksama i Taksenom tarifom plaćaju lica po čijem prijedlogu ili u čijem interesu se preduzimaju radnje u postupku pred sudovima, za koji je ovim zakonom utvrđeno plaćanje takse.

Za podneske i za zapisnike koji zamjenjuju podneske taksu je dužno da plati lice koje ih podnosi, odnosno lice na čiji zahtjev se sastavlja zapisnik.

Za odluku prvostepenog suda taksu je dužan da plati tužilac, odnosno predlagač, a za sudsko poravnanje taksu su dužne da plate obje strane, ukoliko u poravnanju nije drugačije ugovoreno.

Za odluku drugostepenog suda i za odluku po vanrednom pravnom sredstvu, sudsku taksu je dužan da plati podnosilac žalbe, odnosno lice u čijem interesu je pokrenut postupak po vanrednom pravnom sredstvu.

Kada su u skladu sa odredbama ovog zakona taksu dužna da plate dva ili više lica zajedno, njihova obaveza je solidarna.

Uz podnesak (tužba, prijedlog, pravni lijek i dr.) se obavezno dostavlja dokaz o plaćenju taksi.

U slučaju da stranka dostavi sudu podnesak bez dokaza o plaćenju taksi, sud će pozvati stranku, odnosno njenog punomoćnika da uplati odgovarajuću taksu u roku od osam dana, a ukoliko stranka ne uplati taksu u tom roku, sud će nastaviti postupak i pristupiti prinudnoj naplati takse u skladu sa odredbama ovog zakona.

Obaveza plaćanja takse nastaje:

- za tužbu i podneske - danom donošenja tužbe, odnosno podnesaka;
- za sudske odluke - danom donošenja sudske odluke, a ukoliko jedna od stranaka nije prisustvovala glavnoj raspravi, od dana dostavljanja pisanog obavještenja o datumu donošenja odluke, odnosno danom dostavljanja odluke ako se dostavljanje vrši u skladu sa zakonskim odredbama o dostavljanju;
- za sudsko poravnanje - kada se zaključi;
- za paušalnu taksu u postupku raspravljanja zaostavštine - danom donošenja rješenja o naslijeđivanju;
- u postupku stečaja - danom donošenja rješenja o glavnoj diobi u postupku stečaja;
- u postupku likvidacije - danom donošenja rješenja o zaključenju likvidacionog postupka;
- za sudske prepise - kada se zatraže od suda i
- za ostale radnje - kada se zatraži njihovo preduzimanje.

Za podneske i odluke u upravnim sporovima u stvarima penzijskog, invalidskog i zdravstvenog osiguranja, dječijeg dodatka, starateljstva i socijalne pomoći, taksa se plaća samo ako tužba bude odbijena ili odbačena. Taksena obaveza nastaje danom pravosnažnosti odluke kojom je tužba odbijena ili odbačena.

Od plaćanja takse oslobođeni su:

- a) Republika Srpska i njeni organi koji se finansiraju iz budžeta Republike Srpske i nisu upisani u sudski registar,
- b) jedinice lokalne samouprave,
- v) izdržavana lica u postupcima utvrđivanja i ostvarivanja prava po osnovu zakonskog izdržavanja,
- g) lica u sporovima u vezi sa ostvarivanjem njihovih prava iz radnog odnosa.

Taksa se ne plaća na:

- a) podneske i odluke suda u svim sudskim postupcima u ostvarivanju prava i statusa porodica poginulih boraca Vojske Republike Srpske, kao i porodica civilnih žrtava rata,
- b) podneske i odluke suda kojim ratni vojni invalidi vode postupak za ostvarivanje prava iz boračko-invalidske zaštite i
- v) podneske kojim se traži izdavanje uvjerenja i na uvjerenje o ostvarivanju prava iz zdravstvenog i penzijsko-invalidskog osiguranja i uvjerenja potrebnog za zasnivanje radnog odnosa. Sud može osloboditi taksenog obveznika od plaćanja takse ako bi plaćanjem takse, imajući u vidu visinu sredstava iz kojih se obveznik i članovi njegovog domaćinstva izdržavaju, ta sredstva bila u tolikoj mjeri umanjena da bi time bila ugrožena njihova egzistencija.

Odluku o oslobađanju od plaćanja takse donosi sud na pismeni zahtjev taksenog obveznika.

Prije donošenja odluke sud će procijeniti sve okolnosti, a naročito će uzeti u obzir vrijednost mjerodavnu za naplatu takse, ukupan prihod i imovinu taksenog obveznika i članova njegovog domaćinstva, kao i broj lica koja takseni obveznik izdržava.

Protiv odluke suda u vezi sa zahtjevom za oslobađanje od plaćanja takse nije dozvoljena posebna žalba.

Sud može u toku postupka ukinuti rješenje o oslobađanju od plaćanja takse ako utvrdi da je takseni obveznik u mogućnosti da plati taksu.

Oslobađanje od obaveze plaćanja takse odnosi se samo na taksenog obveznika kome je to oslobađanje priznato.

Lice koje je platilo taksu koju nije bilo dužno da plati ili je taksu platilo u iznosu većem od propisanog, kao i lice koje je platilo taksu za sudsku radnju, a ta radnja iz bilo kog razloga nije izvršena, ima pravo na povrat takse.

Postupak za povrat takse pokreće se na zahtjev lica koje je platilo taksu, a u postupku povrata takse ne plaća se taksa.

Zahtjev za povrat takse podnosi se nadležnom sudu u roku od 30 dana od dana kada je taksa plaćena, odnosno od dana saznanja da sudska radnja nije izvršena, a najkasnije u roku od dvije godine od dana kada je taksa plaćena.